
Guia d'aprenentatge

Assignatura Construcció d'instruments d'investigació en Psicologia

PID_00269126

Pep Baltonrà Bernaus

Temps mínim de dedicació recomanat: 3 hores

Pep Baltonrà Bernaus

Psicòleg, màster en Direcció de la Formació a les Organitzacions. Compagina la seva tasca professional de responsable de selecció, formació i desenvolupament d'RH amb la de professor col·laborador i tutor de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC).

L'encàrrec i la creació d'aquest recurs d'aprenentatge UOC han estat coordinats pel professor: Julio Meneses (2020)

Primera edició: febrer 2020
© Pep Baltonrà Bernaus
Tots els drets reservats
© d'aquesta edició, FUOC, 2020
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Realització editorial: FUOC

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars dels drets.

Índex

1. Presentació	5
2. Orientacions per als primers dies	6
3. Què heu de fer per a superar l'assignatura?	8
4. Indicacions generals sobre el procés de construcció d'un instrument d'investigació en Psicologia	11
5. Les fases del procés de construcció d'un instrument d'investigació en Psicologia i la seva correspondència amb les proves d'avaluació contínua (PAC)	14
5.1. Prova d'avaluació contínua (PAC1): «Selecció de l'objecte d'estudi»	16
5.2. Prova d'avaluació contínua (PAC2): «Construcció d'un instrument per a la investigació»	18
5.3. Prova d'avaluació contínua (PAC3): «Aplicació de l'instrument i elaboració d'un informe final»	21
6. El treball en grup com a competència professional	24
7. Recomanacions (què fer i què no fer en el procés de decisió)	31
Annex	33

1. Presentació

Benvolguts estudiants:

Us donem la benvinguda a l'assignatura Construcció d'instruments per a la investigació en Psicologia. Aquesta assignatura, en la qual es concreten les bases per al disseny i l'administració dels instruments d'investigació en les ciències socials i del comportament, és una bona oportunitat per a descobrir i desenvolupar els vostres interessos de recerca en l'àmbit. Com sabeu, aquests instruments són elements molt importants per a l'obtenció de proves que guien la creació de coneixement, tant en contextos acadèmics com professionals.

L'objectiu general de l'assignatura és conèixer algunes de les tècniques presents, concretament el qüestionari, l'entrevista, el grup de discussió i l'observació participant, amb un important component pràctic en la mesura que l'avaluació de l'adquisició de competències per part de l'estudiant es fa a partir del desenvolupament, la construcció i l'administració del seu instrument.

Aquest document pretén ser una guia que us acompanyi en el procés global d'aprenentatge de l'assignatura i, més específicament, en el seguiment de les diferents fases del procés de construcció que es corresponen amb les tres proves d'avaluació contínua que us proposarem al llarg del semestre. Esperem que us sigui d'utilitat i que pugui ajudar-vos i guiar-vos en el procés d'aprenentatge.

Aquesta assignatura la farem entre tots, i és per això que confiem en la vostra implicació, tant en el procés d'aprenentatge personal com en el procés d'aprenentatge de la resta dels companys. Som aquí per a equivocar-nos, ajudar-nos i aprendre. Esperem, sincerament, que el semestre sigui profitós i, sobretot, que aquesta assignatura compleixi, almenys en part, les vostres expectatives. Si durant els propers mesos ens voleu fer arribar qualsevol comentari o suggeriment per a millorar aquesta guia d'aprenentatge o sobre qualsevol altre aspecte relacionat amb la docència de l'assignatura, la vostra ajuda serà benvinguda.

Comencem?

2. Orientacions per als primers dies

Estic perdut... Què he de fer aquests primers dies?

A continuació teniu algunes orientacions de les feines que us recomanem fer els primers dies:

1) És **molt important** que llegiu els missatges que el professor col·laborador anirà penjant al tauler de l'aula, així com el pla docent de l'assignatura. Tots els detalls que regiran el funcionament de l'assignatura estaran clarament especificats i això evitarà haver d'aclarir qüestions que, en principi, no són objecte de discussió. Us convidem a fer-ne una lectura tranquil·la com a punt de partida per a fer-vos una idea de tots els aspectes més rellevants relacionats amb el funcionament general de l'assignatura.

2) Tot seguit, us recomanem la lectura de la present guia d'aprenentatge, que inclou totes les informacions pràctiques necessàries per a garantir una bona orientació inicial, una bona comprensió de la feina a dur a terme i un bon seguiment de l'avaluació contínua.

3) També us recomanem una primera lectura, amb tranquil·litat, del material principal de construcció d'instruments per a la investigació, un text en format web o en pdf (per a imprimir en paper) que conté els tres capítols o mòduls que inclouen els continguts de l'assignatura, així com exercicis i activitats.

4) Recordeu iniciar el procés per a incorporar-vos en un grup de treball del vostre àmbit d'interès com més aviat millor per a començar a treballar en la primera prova d'avaluació contínua (PAC1). Al fòrum disposeu d'una carpeta per a comunicar-vos amb els vostres companys per tal de configurar els grups i, quan tingueu tancat el grup, recordeu inscriure-us en el document de Drive que teniu disponible mitjançant un enllaç directe a l'aula virtual.

5) Finalment us recomanem, per a una bona comprensió del procés de construcció i de l'avaluació contínua, una primera lectura de l'enunciat de cadascuna de les PAC, que des del primer dia ja podreu consultar a l'aula virtual. Hi trobareu el calendari de lliuraments, l'enunciat, els criteris de presentació i les rúbriques d'avaluació.

Al tauler de l'aula, el professor col·laborador anirà orientant i guiant el vostre procés d'aprenentatge.

Des del primer dia, i durant els propers mesos, us convidem a plantejar tots els dubtes i comentaris que tingueu en relació amb el procés de construcció, el pla docent, el material o amb les activitats d'avaluació contínua programades inicialment al fòrum (on hi haurà carpetes específiques creades per a plantejar dubtes o consultes) i, de manera més personalitzada, mitjançant el correu.

Finalment, tingueu present que podeu contactar amb el professor col·laborador en qualsevol moment, especialment si teniu dubtes o voleu fer-li alguna consulta.

3. Què heu de fer per a superar l'assignatura?

La resposta és fàcil, per a superar l'assignatura heu de lliurar i aprovar les tres proves d'avaluació contínua (PAC) que us proposarem durant el semestre. Aquesta assignatura només es pot superar a partir de l'avaluació contínua (AC), no hi ha, per tant, cap prova de validació (PV) ni examen final presencial (ExFP), i la nota final d'avaluació contínua esdevé la nota final de l'assignatura.

L'avaluació contínua, doncs, es resol mitjançant tres proves d'avaluació contínua (PAC) no presencials que corresponen a les tres unitats de l'assignatura i a les tres fases del procés de construcció d'un instrument:

1) **Unitat 1 (PAC1):** selecció de l'objecte d'estudi i valoració de les tècniques per a la recollida de dades.

2) **Unitat 2 (PAC2):** construcció d'un instrument per a la investigació en ciències socials i del comportament.

3) **Unitat 3 (PAC3):** aplicació de l'instrument i elaboració d'un informe final sobre l'adequació, la construcció i l'aplicació de l'instrument.

Els estudiants treballareu les competències i els objectius establerts a l'assignatura a partir d'un projecte aplicat desenvolupat en equips de treball de quatre o cinc persones en les dues primeres PAC, en el qual escollireu un objecte d'estudi i construïreu el vostre instrument d'investigació per a la recollida de dades. Aquest treball grupal es tanca amb una feina individual en la PAC3 que ha de permetre que tots els estudiants apliqueu l'instrument d'investigació en una petita prova pilot, feu les vostres propostes finals de millora i presenteu una nova versió final millorada de l'instrument.

Els estudiants podreu escollir l'àmbit de treball del grup entre quatre possibles opcions:

- psicologia clínica i de la salut,
- psicologia de l'educació,
- psicologia del treball o
- psicologia de la intervenció social.

Una vegada escollit l'àmbit de treball del vostre interès us posareu d'acord per a constituir un grup de treball amb altres estudiants que han manifestat la mateixa opció, per tal de treballar en grup les dues primeres PAC. La PAC3, com ja hem comentat abans, es treballarà individualment.

Tingueu present que tant l'elecció inicial de les dues tècniques en la PAC1, com l'elecció final de la tècnica d'investigació més adequada que fareu en la PAC2, ha d'estar conceptualment basada en la recerca que fareu i en els mòduls que s'estudiaran durant el semestre, així com en les lectures complementàries disponibles a l'aula que permetran aprofundir en la tècnica escollida. De vosaltres s'espera que sigueu capaços de fonamentar teòricament la vostra elecció amb els recursos disponibles.

A l'aula trobareu tota la informació important, incloent-hi els materials, les lectures complementàries per a cada tècnica i la bibliografia addicional per a aprofundir en la matèria. També estaran disponibles els enunciats de totes les PAC des del primer dia, incloent-hi les dates de lliurament, les instruccions per a orientar la PAC i per a lliurar-la correctament. Podeu aprofitar-ho per a fer-vos una idea inicial de conjunt i elaborar un bon treball.

Vegeu també

Vegeu el pla docent.

En aquesta assignatura, per tant, no hi ha sorpreses i tothom comença sabent què s'espera de cadascun de nosaltres. Confiam que aquest exercici de transparència sigui correspost amb la vostra responsabilitat en el treball que heu de dur a terme durant el semestre. Tingueu sempre present que les activitats no es poden ajornar i no s'accepten si no compleixen el format (inclòs el nombre de paraules) que s'especifica a l'enunciat de la PAC. A més, no s'accepten activitats que no hagin estat lliurades seguint el circuit previst mitjançant la bústia d'avaluació contínua i que no segueixin el format establert en cada cas (grupal o individual).

A més, recordeu que el vostre treball ha de ser original (la relació professor col·laborador-estudiant es basa en la confiança d'una feina honesta per ambdues parts), i en el cas que es detecti que el treball no ho és (tant perquè heu copiat textualment d'internet, d'apunts, de materials, de manuals o d'articles sense citar-los, com d'altres estudiants, o per qualsevol altra conducta irregular), aquest serà qualificat amb un suspens i el fet pot donar lloc a la incoació d'un procediment disciplinari i l'aplicació, si escau, de la sanció que correspongui.

No cal dir que esperem de vosaltres una clara implicació en les contribucions, i és per això que us demanem breuetat, concisió i una elaboració argumentada dels missatges i de les activitats d'avaluació. Les vostres contribucions, per tant, no poden ser (només) opinions, i com més elaboració i justificació de la resposta, millor valoració obtindreu, tal com podeu veure en les rúbriques d'avaluació. Qui vulgui fer un treball seriós haurà de llegir, reflexionar i citar correctament les fonts bibliogràfiques que permetran construir coneixement sobre els instruments i les estratègies d'investigació. La biblioteca de la UOC hauria de ser com casa vostra, i s'espera que consulteu manuals i articles científics per a complementar els materials bàsics que hem previst a l'assignatura. El procés d'aprenentatge serà tan profitós com vulguem que sigui. Recordeu

que qualsevol cita que feu s'ha d'adequar al format de la normativa APA, especialment en les activitats d'avaluació. A l'aula hi ha un manual que indica com fer-ho.

Respecte al treball col·laboratiu, compartir a l'espai de debat i al fòrum noves fonts bibliogràfiques, aprenentatges, dubtes o consultes amb els vostres companys d'aula no és una obligació, però sí un dret. Si això passa, estic segur que tots aprendrem alguna cosa nova. Respecte al treball col·laboratiu amb el grup de treball en les dues primeres proves d'avaluació contínua, esperem que sigueu honestos amb la resta de companys i que les càrregues de treball siguin equilibrades, així com el grau d'implicació per part de tots des del primer dia de feina. En cas contrari, i prèvia comunicació per part del grup, el professor col·laborador prendrà les mesures necessàries per a assegurar que cap estudiant s'aprofita, de manera poc honesta, de la feina feta per la resta dels companys.

4. Indicacions generals sobre el procés de construcció d'un instrument d'investigació en Psicologia

L'objectiu general de l'assignatura és conèixer, construir i aplicar algun dels instruments i de les tècniques més habituals en la investigació en Psicologia, concretament el qüestionari, l'entrevista, el grup de discussió i l'observació participant.

L'elecció de la tècnica d'investigació està estretament lligada als mòduls que cal estudiar durant tot el semestre, així com a les lectures complementàries, que permeten aprofundir en la tècnica escollida i que es faciliten a l'aula a partir d'una selecció de capítols del llibre. Aquests coneixements han de servir d'ajuda a l'estudiant per a valorar la pertinença i l'adequació de les tècniques als objectius, tant si són professionals com de recerca. L'assignatura té, a més, un important component pràctic en la mesura que l'avaluació de l'adquisició de competències per part de l'estudiant es fa a partir d'un projecte aplicat, desenvolupat en un grup de treball, en el qual els estudiants podeu construir i aplicar el vostre instrument.

Les **competències específiques** que l'estudiant ha d'assolir en la nostra assignatura són les següents:

- Ésser capaç de valorar, contrastar i prendre decisions sobre l'elecció dels models, teories, instruments i tècniques més adients en cada context d'avaluació i en cada intervenció.
- Ésser capaç d'aplicar tècniques per a recollir informació sobre l'estudi del funcionament dels individus, grups o organitzacions.

A continuació es relacionen els **objectius d'aprenentatge** específics a assolir:

- 1) Ésser capaç d'ubicar la construcció d'instruments per a la investigació en el procés de generació de coneixement, tant de recerca com professional, des d'un vessant pràctic i teòric.
- 2) Ésser capaç de treballar i posar en pràctica els conceptes generals relacionats amb les diferents fases del treball de camp en la investigació psicològica.
- 3) Comprendre les diferències bàsiques entre cadascuna de les tècniques estudiades (qüestionari, entrevista, grup de discussió i observació participant).
- 4) Ésser capaç de valorar críticament l'adequació de les tècniques en funció del tipus d'informació requerida.

5) Dissenyar un instrument de mesura i administrar-lo en un context determinat en relació amb uns objectius concrets.

6) Ésser capaç de generar un informe final de resultats que inclogui les decisions preses i una valoració dels resultats obtinguts.

Així, doncs, aquesta assignatura introdueix els estudiants a quatre tècniques de recollida de dades sovint utilitzades en la investigació social i educativa: el qüestionari, l'entrevista, el grup de discussió i l'observació participant.

En el cicle de la recerca, aquestes tècniques són implementades per l'investigador amb la finalitat d'aglutinar un conjunt de proves que, una vegada analitzades, permetin respondre les preguntes de la investigació. Cal tenir en compte, doncs, que la naturalesa de la informació generada és un element clau en el moment de decidir la tècnica que guiarà la vostra recollida de dades. Penseu que cada tècnica produeix un tipus d'informació i, en conseqüència, dona accés a dimensions diferents dels fenòmens socials investigats. Per exemple, fer una entrevista us pot ajudar a conèixer, a partir d'una sèrie de manifestacions verbals, les percepcions de la persona entrevistada sobre el vostre objecte d'estudi. En canvi, un qüestionari us permet obtenir respostes codificades sobre aquest objecte, però, en aquest cas, generalment provinents d'una mostra molt més àmplia de la població que us interessa estudiar.

Tingueu present, per tant, que diferents tècniques poden ésser emprades per a investigar un mateix fenomen. Ara bé, en la mesura que la informació generada en cada cas respon a preguntes de recerca diferents, heu de ser conscients de la tècnica més adient segons l'enfocament i el propòsit de la vostra investigació. Així, doncs, en la PAC1 definirem l'objecte d'estudi i escollirem les dues tècniques que, segons els articles i les investigacions recents que s'han aprofitat prèviament en el vostre objecte d'estudi, són les més utilitzades per a l'obtenció de proves.

Així mateix, heu de tenir en compte que l'elecció d'una o altra tècnica condicionarà les decisions a prendre *a posteriori*, així com la qualitat i la quantitat de dades i de proves obtingudes. Per tant, cal entendre que la recollida de dades esdevé una fase més dins d'un conglomerat de fases en constant interacció entre elles, de manera que les decisions preses en un moment de la investigació tindran una influència directa sobre la resta de moments, i viceversa. Així, doncs, en la PAC2, d'entre les dues tècniques proposades en la PAC1, escollirem la tècnica més adequada per a apropar-nos a l'objecte d'estudi en funció dels nostres objectius, i construirem una primera versió de l'instrument que cadascú podrà revisar individualment en la PAC3. Tanmateix, en la PAC2 caldrà negociar dins del vostre grup de treball les diferències que podeu tenir a l'hora de definir les característiques, l'estructura i el disseny de la primera ver-

sió de l'instrument, tenint present que potser caldrà cedir en alguns aspectes en què no esteu d'acord en el pla personal, però que podreu recuperar (degu-
dament argumentats i justificats) en la darrera PAC.

Acabarem l'assignatura amb la PAC3, tot tancant el cercle del disseny i la con-
ducció de la tècnica escollida i iniciant les fases relatives a la implementació,
el mostreig i la posada en pràctica de la recollida de dades. En aquesta darrera
PAC viureu, de manera individual, una experiència real d'obtenció de proves
mitjançant l'aplicació de l'instrument desenvolupat en la PAC2 en una petita
prova pilot que pretén validar l'instrument i recollir prou informació relacio-
nada amb el procés d'aplicació que permeti proposar-ne millores, i una segona
versió optimitzada que esdevindrà definitiva.

5. Les fases del procés de construcció d'un instrument d'investigació en Psicologia i la seva correspondència amb les proves d'avaluació contínua (PAC)

Així, doncs, el procés de construcció que es proposa en l'assignatura es correspon amb els continguts, els materials i els recursos de què disposeu a l'aula. Com hem vist abans, els continguts d'aquest curs estan organitzats en tres unitats que es corresponen amb les tres fases del procés de construcció i amb les tres proves d'avaluació contínua (PAC) de l'assignatura. Els continguts de cadascuna d'aquestes fases del procés de construcció (unitats docents) es treballaran i es posaran en pràctica en cadascuna de les tres PAC.

1) **Fase 1 (Unitat 1 i PAC1):** selecció de l'objecte d'estudi i valoració de les tècniques per a la recollida de dades.

2) **Fase 2 (Unitat 2 i PAC2):** construcció d'un instrument per a la investigació en ciències socials i del comportament.

3) **Fase 3 (Unitat 3 i PAC3):** aplicació de l'instrument i elaboració d'un informe final sobre la seva adequació, construcció i aplicació.

El recurs principal de què disposeu per al seguiment teòric de l'assignatura és el manual *Construcció d'instruments d'investigació a les ciències socials i del comportament*, editat per la UOC. En aquest manual, els continguts s'articulen al voltant de tres mòduls en els quals podeu consultar els aspectes fonamentals relacionats amb el desenvolupament de les quatre tècniques d'investigació que estudiarem al llarg del semestre.

- Mòdul 1: «El qüestionari»
- Mòdul 2: «L'entrevista»
- Mòdul 3: «El grup de discussió i l'observació participant»

A més, també disposeu d'un conjunt de lectures complementàries curosament seleccionades per a aprofundir en cadascuna de les tècniques disponibles per a la recollida de dades. En la PAC1, la lectura principal serà el manual de referència de l'assignatura. En canvi, en la PAC2 haureu de llegir també obligatòriament les lectures complementàries vinculades a la tècnica que escolliu per a la vostra recollida de dades.

En el conjunt del material hi ha diverses activitats i exercicis que podeu fer, si voleu, però només formaran part de l'avaluació contínua les activitats que s'especifiquin en les indicacions que teniu al tauler (les tres PAC de l'assignatura).

A continuació exposarem breument les tres proves no presencials d'avaluació contínua (PAC), amb el pes corresponent de cadascuna respecte a la nota final:

- 1) **PAC1:** «Selecció de l'objecte d'estudi». Modalitat: Grupal. 20% de la nota final.
- 2) **PAC2:** «Construcció d'un instrument d'investigació». Modalitat: Grupal. 35% de la nota final.
- 3) **PAC3:** «Aplicació de l'instrument i elaboració d'un informe final». Modalitat: Individual. 45% de la nota final.

Abans d'exposar àmpliament cadascuna de les proves d'avaluació contínua (PAC), compartim amb vosaltres unes indicacions generals d'aplicació a totes elles:

- 1) Totes les PAC s'han de fer segons la modalitat d'agrupament (grupal o individual) indicada. No es pot lliurar individualment una PAC grupal ni a l'inrevés. En el cas que tingueu dificultats per a formar part d'un grup, o bé per a seguir-ne el ritme de treball, no podeu deixar el grup i lliurar la PAC de manera individual, per això és important comunicar immediatament qualsevol dificultat o incidència que tingueu al professor col·laborador responsable de l'aula per a buscar-hi una solució.
- 2) Com ja hem comentat abans, qualsevol índex de plagi implicarà el suspens en la PAC i en l'avaluació contínua amb una qualificació D.
- 3) Cal respectar el termini màxim o la data final de lliurament indicada al tauler de l'aula, al pla docent i als enunciats de cadascuna de les PAC, atès que no hi ha prevista cap pròrroga de les dates indicades.
- 4) Cadascuna de les PAC disposa d'un document amb l'enunciat i d'un segon document amb la plantilla de lliurament de la PAC que podeu consultar i descarregar a l'espai corresponent de cadascuna de les activitats a l'aula.
- 5) El lliurament de les PAC s'ha de fer a la bústia d'avaluació contínua (RAC) i no a la bústia de correu del professor.
- 6) L'ús del Drive per a editar documents no eximeix de la presentació de les PAC mitjançant el RAC; no s'avaluarà cap PAC que no hagi estat presentada mitjançant el RAC.

7) L'idioma de la PAC pot ser el català o el castellà.

Així, doncs, una vegada explicades les diferents fases que formen el procés de construcció de l'instrument, les unitats d'aprenentatge de l'assignatura i els recursos disponibles per a cadascuna, a continuació exposarem en detall el treball a dur a terme durant el semestre.

5.1. Prova d'avaluació contínua (PAC1): «Selecció de l'objecte d'estudi»

Iniciarem el semestre amb la primera PAC, que ens ajudarà a posar en context la feina a dur a terme la resta del semestre. Per a això caldrà definir un objecte d'estudi i fer una primera selecció de tècniques vàlides per a l'estudi.

Aquesta PAC té per títol «Selecció de l'objecte d'estudi», i el seu objectiu principal és iniciar la lectura dels materials de l'assignatura mentre, en paral·lel, el grup de treball decideix l'objecte d'estudi (que ha de ser de l'àmbit escollit) sobre el qual versarà la vostra activitat durant tot el semestre; cal proposar com a més adequades per a l'obtenció de dades dues de les quatre tècniques que abordarem a l'assignatura.

La selecció de la tècnica o de l'instrument més adequat per a la recollida de dades, com hem vist anteriorment, dependrà, entre altres aspectes, de la concreció de l'objecte d'estudi i les seves característiques, de les recerques i dels articles disponibles que pugueu consultar, així com d'un bon coneixement de les possibilitats i de les limitacions de la tècnica i l'instrument.

Així, doncs, en aquesta PAC1, en grups de quatre o cinc persones, caldrà:

1) Escollir un objecte d'estudi de l'àmbit de treball triat pel grup (psicologia clínica i de la salut, psicologia de l'educació, psicologia del treball i de les organitzacions o psicologia de la intervenció social).

2) Dur a terme una revisió bibliogràfica sobre l'objecte d'estudi escollit, descriure'l i concretar quines tècniques i instruments s'utilitzen habitualment per a estudiar-lo.

3) Escollir, prèvia lectura dels materials de l'assignatura, dues de les quatre tècniques proposades en aquesta assignatura (qüestionari, entrevista, grup de discussió i observació participant) i comentar-ne els avantatges i els inconvenients en relació amb l'objecte d'estudi.

4) Emplenar el document de lliurament corresponent a aquesta primera PAC, per part del grup de treball, incloent-hi les respostes als diferents apartats i respectant el límit màxim de paraules.

Tot seguit teniu algunes recomanacions importants en relació amb aquesta primera PAC.

Cal llegir tots els mòduls del material per tal de fer-vos una idea inicial de les tècniques disponibles. Seran d'especial interès els mòduls corresponents a les dues tècniques seleccionades en la PAC1, així com les lectures complementàries. Trobareu la relació de lectures al pla docent, i les lectures a l'espai «Recursos d'aprenentatge de l'aula». Si teniu dificultats per a accedir a alguna lectura ho podeu comentar al fòrum.

És important que el vostre grup de treball pugui dedicar un cert temps a reflexionar sobre l'objecte d'estudi que voleu tractar en aquesta assignatura (ha de ser de l'àmbit de treball que heu escollit), ja que serà el centre d'interès de la vostra activitat durant tot el semestre i, com s'espera, el nucli central a partir del qual començareu a treballar en aquesta primera PAC. L'elecció de l'objecte d'estudi és lliure, però per experiència recomano que us centreu en una problemàtica o aspecte interessant vinculat a la vostra activitat quotidiana. Segurament, aquells que tingueu l'oportunitat de connectar el vostre procés d'aprenentatge amb les preocupacions personals o professionals trobareu una motivació afegida per a assolir els objectius de l'assignatura. A més, com que en la darrera PAC caldrà aplicar l'instrument a una petita mostra pilot, l'objecte d'estudi ha de fer referència a una població a la qual tots els membres del grup tingueu accés directe de manera senzilla; no us compliqueu la vida en aquest sentit, si us plau.

Recordeu que, en relació amb els objectius i els requeriments d'aquesta primera PAC, el treball sobre les tècniques no es pot fer en el buit, sinó en estricta relació amb aquest objecte d'estudi. Per això haureu de començar a documentar-vos i a accedir a altres fonts no contemplades en el pla docent que versin sobre les tècniques escollides. Discussions teòriques, revisions de la literatura i obres rellevants en format llibre o article, que podeu trobar a la biblioteca així com d'altres documents científics disponibles a la xarxa, seran fonts vàlides de coneixement. No n'hi ha prou amb una consulta a la Viquipèdia, com a mínim esperem de vosaltres que citeu tres o quatre articles rellevants i seriosos sobre la matèria. Recordeu organitzar adequadament la documentació per tal de citar-la correctament en l'activitat d'acord amb la normativa APA.

L'elecció de les dues tècniques que caldrà treballar amb més profunditat ha de fer-se, per tant, en consonància amb el desenvolupament teòric que resumireu en la primera part de l'activitat i que us donarà el context necessari per a conèixer els instruments que altres científics han utilitzat per a apropar-s'hi. Si voleu obtenir una bona qualificació en aquesta activitat procureu no fer un resum neutre d'avantatges i inconvenients, i centreu-vos en allò que és rellevant per al vostre objecte d'estudi; això, a més, us ajudarà a prendre la decisió adequada i a triar la tècnica que treballareu la resta del semestre.

Recordeu que teniu a la vostra disposició l'espai del fòrum per a plantejar els vostres dubtes i consultes en relació amb la primera PAC; si us plau no dubteu a fer-ho si cal.

A continuació podeu consultar els criteris d'avaluació de la primera PAC.

Competències	Resultats d'aprenentatge	Valoració		
		C+	B	A
Saber identificar, analitzar i definir els elements i els actors que conformen l'objecte d'estudi, entès com una situació susceptible de millora o com un problema.	Identificar i definir correctament l'objecte d'estudi.	No delimita de manera clara i coherent el problema d'investigació.	Formula el problema d'investigació de manera clara i unívoca.	Identifica, formula i justifica el problema d'investigació vinculant-lo amb l'àmbit d'intervenció psicològica.
Saber definir correctament la pregunta i els objectius d'investigació.	Formular la pregunta i els objectius d'investigació de manera adequada.	No formula la pregunta ni els objectius de la recerca de manera clara i coherent.	Formula la pregunta i els objectius de la recerca de manera clara i unívoca.	La pregunta i els objectius de la recerca s'integren de manera coherent amb el plantejament del problema d'investigació.
Saber dur a terme una revisió bibliogràfica correcta sobre un objecte d'estudi concret.	Argumentar la presa de decisions sobre la base d'una revisió bibliogràfica adequada.	No hi ha prou proves que les decisions preses en relació amb l'objecte d'estudi ni que les tècniques escollides hagin estat fruit d'una revisió bibliogràfica adequada.	Reforça les decisions preses en relació amb l'objecte d'estudi i les tècniques escollides han estat fruit d'una revisió bibliogràfica adequada.	Totes les decisions preses en relació amb l'objecte d'estudi i les tècniques escollides estan basades i argumentades en una excel·lent revisió bibliogràfica.
Saber escollir les tècniques més adequades per a recollir informació sobre l'objecte d'estudi.	Reflexionar críticament i justificar les decisions preses en relació amb les tècniques escollides.	No hi ha prou proves que les decisions preses en relació amb les tècniques escollides hagin estat fruit de la reflexió i del coneixement de la matèria.	Analitza els pros i els contres de les dues tècniques escollides.	No només és capaç d'analitzar els pros i els contres de cadascuna de les tècniques escollides, sinó que les relaciona adequadament amb l'objecte d'estudi.

5.2. Prova d'avaluació contínua (PAC2): «Construcció d'un instrument per a la investigació»

Aquesta segona PAC té per títol «Construcció d'un instrument per a la investigació», i el seu objectiu principal és construir el vostre instrument d'investigació a partir de la reflexió que heu fet en la primera PAC.

Un cop triat, per part del grup de treball, l'objecte d'estudi en la PAC1, revisat l'estat de la qüestió (investigacions, articles, estudis previs, etc.) i analitzats els avantatges i els inconvenients de dues de les tècniques que configuren el contingut d'aquesta assignatura, en aquesta segona PAC caldrà procedir (amb el vostre grup de treball) a la construcció d'un instrument d'investigació per a la recollida de dades. Per això serà necessari decidir-se, prèvia justificació argumentada, per una de les dues tècniques proposades en la PAC1. Com ja hem dit moltes vegades, el tipus de dades que obtindrem depèn en gran mesura

de la tècnica escollida, i és per això que una bona selecció de la tècnica i de l'instrument serà essencial en aquesta PAC 2, en la qual, en grups de quatre o cinc persones, caldrà:

- 1) Llegir totes les lectures complementàries associades a la tècnica seleccionada.
- 2) Justificar la selecció de la tècnica en funció dels aspectes treballats en la PAC1.
- 3) Concretar els objectius, el contingut i l'estructura de la tècnica o l'instrument en relació amb l'objecte d'estudi.
- 4) Construir l'instrument o la tècnica seguint les indicacions que proporcionen els materials de l'assignatura i les lectures complementàries associades a la tècnica escollida.
- 5) Emplenar, les persones que formeu el grup de treball, el document de lliurament corresponent a la segona PAC, tot incloent-hi les vostres respostes als diferents apartats i respectant el límit màxim de paraules.

Tot seguit teniu algunes recomanacions importants en relació amb la segona PAC.

Cal tancar el procés d'elecció de la tècnica iniciat amb la primera PAC i triar la que considereu més adient d'acord amb els objectius plantejats (heu de triar només una de les dues tècniques que heu exposat en la PAC1). Un cop escollida la tècnica, cal treballar a fons la documentació de què disposeu; d'una banda, el manual de l'assignatura, i de l'altra, les lectures complementàries (especialment tot allò que faci referència a la tècnica escollida). A l'espai «Recursos d'aprenentatge de l'aula» podeu consultar tots els documents. Com passa altres vegades, la bibliografia obligatòria és suficient per a aprovar l'assignatura, però no per a obtenir bones qualificacions.

És important que dediqueu un cert temps a treballar els detalls del vostre instrument abans de posar-lo en pràctica. Com que no tots els processos de construcció són idèntics, és difícil generalitzar, però cal fer un esforç per a connectar el treball teòric que heu dut (o que hauríeu d'haver dut) a terme per a centrar el vostre objecte d'estudi amb els elements que conformaran l'instrument.

En aquest punt us recordo que és molt important no perdre de vista que l'instrument que escolliu en la PAC2 finalment l'haureu de posar en pràctica amb una prova pilot individual que fareu en la PAC3. Per tant, tingueu en compte que sigui realista i que estigui al vostre abast accedir a la població estudiada o a una mostra representativa o similar. Si us plau, no us compliqueu la vida més de l'estrictament necessari.

Així, doncs, en aquesta segona PAC us demanem que justifiqueu la tècnica que finalment heu decidit emprar i que definiu molt clarament els objectius del vostre instrument per a acabar construint-ne una primera versió que caldrà adjuntar a l'annex de la segona PAC.

En l'annex heu d'incloure tot allò relacionat directament amb l'instrument (per exemple, les instruccions per als participants, els instruments, els fulls de recollida de respostes si n'hi ha, etc.). Trieu molt bé el que voleu afegir en aquest annex, perquè serà el que valorarem fonamentalment per a veure què heu fet durant aquestes setmanes.

Finalment, recordeu que si el vostre grup de treball té dubtes o consultes relacionades amb la segona PAC, les podeu plantejar al fòrum de l'aula.

A continuació podeu consultar els criteris d'avaluació de la segona PAC.

Competències	Resultats d'aprenentatge	Valoració		
		C+	B	A
Valorar, contrastar i prendre decisions sobre l'elecció dels models, teories, instruments i tècniques més adients en cada context d'avaluació i en cada intervenció.	Identificar la tècnica més adequada per a estudiar un objecte d'estudi sobre la base de la informació prèvia disponible.	Descriu la tècnica escollida d'acord amb l'objecte d'estudi, però no en justifica l'elecció.	Formula una explicació clara i unívoca de la tècnica escollida i dels motius de l'elecció.	Identifica, formula i justifica la selecció de la tècnica escollida vinculant-la a l'objecte d'estudi i a l'àmbit d'intervenció i n'explica els motius comparant-la amb altres recerques.
Dissenyar un instrument de mesura en un context determinat i en relació amb uns objectius previs.	Definir els objectius, els continguts i l'estructura de l'instrument a desenvolupar en relació amb el context d'aplicació i els objectius a assolir.	Els objectius, els continguts i l'estructura de l'instrument no són prou coherents ni adequats en relació amb el context i els objectius a assolir.	Els objectius, els continguts i l'estructura de l'instrument són adequats, però no s'argumenta ni queda clara la relació amb el context i els objectius a assolir.	Els objectius, els continguts i l'estructura de l'instrument són adequats i s'argumenta correctament la relació amb el context i els objectius a assolir, comparant-lo amb altres recerques.
Ésser capaç d'orientar el procés de construcció d'un instrument d'investigació amb una revisió bibliogràfica adequada.	Argumentar la presa de decisions sobre la base d'una revisió bibliogràfica adequada.	No hi ha prou proves que les decisions preses en relació amb l'elecció, el disseny i la construcció de l'instrument d'investigació hagin estat fruit d'una revisió bibliogràfica adequada.	Reforça les decisions preses en relació amb l'elecció, el disseny i la construcció de l'instrument d'investigació amb una revisió bibliogràfica adequada.	Totes les decisions preses en relació amb l'elecció, el disseny i la construcció de l'instrument d'investigació estan basades i argumentades en una excel·lent revisió bibliogràfica.
Construir un instrument de mesura que sigui útil per a la recollida de dades en un context determinat i en relació amb uns objectius previs.	Construir un instrument d'investigació sobre la base dels objectius, els continguts i l'estructura que es defineixen prèviament.	L'instrument presentat és original, però està incomplet, inacabat, té errors o bé no és prou coherent amb els objectius, els continguts i l'estructura que es defineixen prèviament.	L'instrument presentat és original, la presentació és correcta i és parcialment coherent segons els objectius, els continguts i l'estructura que es defineixen prèviament.	L'instrument presentat és original, la presentació és excel·lent i és totalment coherent sobre la base dels objectius, els continguts i l'estructura que es defineixen prèviament.

5.3. Prova d'avaluació contínua (PAC3): «Aplicació de l'instrument i elaboració d'un informe final»

Aquesta darrera PAC té per títol «Aplicació de l'instrument i elaboració d'un informe final», i el seu objectiu principal és tancar el cercle, és a dir, aplicar l'instrument en un context real i fer una darrera proposta de millora (aquest cop individual) per a assolir la versió definitiva de l'instrument que presentareu en l'annex.

Així, doncs, una vegada desenvolupat l'instrument en la PAC2, en la versió inicial, arriba el moment clau de la seva aplicació a la mostra escollida (en el nostre cas, la vostra feina serà fer una petita prova pilot). En aquesta darrera PAC, individualment, us demanem que feu una descripció acurada de la prova pilot que heu realitzat explicant els detalls de com l'heu aplicada, a quina mostra, amb quins criteris, quins problemes us heu trobat i com els heu solucionat, etc.

Després de fer qualsevol investigació, com sabeu, arriba el moment de comunicar i difondre els resultats i les conclusions assolides i, des d'un vessant més aplicat, fer propostes d'intervenció, canvi i millora.

És per això que us demanem que ara feu una valoració general de l'instrument desenvolupat en la PAC2 en relació amb la seva aplicació a la prova pilot, tenint present tant el procés de construcció com el d'aplicació, i que feu les propostes de millora que considereu més adequades.

Finalment, us demanarem que afegiu de nou l'instrument desenvolupat en l'annex, incloent-hi les millores proposades de manera que esdevingui ja la vostra versió definitiva de l'instrument un cop realitzada la prova pilot.

Així, doncs, en la PAC3, **individualment**, caldrà:

- 1) Fer una petita prova pilot de la tècnica o de l'instrument seleccionat en la PAC2.
- 2) Fer una valoració de l'instrument en relació amb el procés de construcció i d'aplicació (vinculant aquest apartat, per tant, a la PAC1 i a la PAC2).
- 3) Plantejar propostes de millora de l'instrument (en funció dels resultats de la prova pilot duta a terme).
- 4) Emplenar el document de lliurament corresponent a aquesta PAC3, incloent-hi les respostes als diferents apartats i respectant el límit màxim de paraules.

Tot seguit teniu algunes recomanacions importants en relació amb la tercera i darrera PAC.

Cal tenir present que aquesta vegada l'activitat és **individual** i que comporta dues feines molt importants:

- 1) L'aplicació pilot de l'instrument en un context real.
- 2) La valoració i la millora individual de l'instrument i la presentació de la versió definitiva.

En aquesta darrera activitat, la prova pilot de l'instrument ha de servir-vos per a reflexionar sobre la feina feta fins al moment i per a proposar les millores que considereu necessàries al vostre instrument (que fins ara era grupal), així com adjuntar la vostra versió final definitiva a l'annex.

Tingueu present que en la darrera PAC no cal analitzar les dades recollides, ja que l'objecte d'estudi només és una excusa per a disposar d'un entorn en el qual desenvolupar l'instrument.

La idea és que pugueu iniciar la PAC fent una petita prova pilot per a veure com funciona l'instrument en una situació (més o menys) real. Tant és la grandària de la mostra com l'experiència que resulta de fer-ne una aplicació real. Cal que aporteu proves documentals que demostrin que realment heu fet l'aplicació (qüestionaris escanejats, correus electrònics, àudios, vídeos i qualsevol altra prova de la feina duta a terme).

La tercera PAC és individual, i per tant cada estudiant fa una aplicació individual de l'instrument i fa el seu plantejament de revisió o de millora potencial. Si teníeu diferències amb el grup respecte a algun element de l'instrument dissenyat en la PAC2, ara és el moment de defensar i aplicar el vostre punt de vista personal. Insistim que la prova, l'anàlisi i el lliurament són individuals.

En l'annex, de nou heu d'incloure tot allò relacionat directament amb l'instrument en la versió definitiva (per exemple, les instruccions per als participants, els instruments propis, els fulls de recollida de respostes, els fulls de consentiment si n'hi ha, etc.). Cal triar molt bé el que voleu afegir a l'annex, ja que serà el que valorarem fonamentalment per a veure què heu fet durant aquestes setmanes.

Finalment, recordeu que si teniu dubtes o consultes relacionades amb la tercera PAC, les podeu plantejar al fòrum de l'aula.

A continuació podeu consultar els criteris d'avaluació de la tercera PAC.

Competències	Resultats d'aprenentatge	Valoració		
		C+	B	A
Aplicar tècniques per a recollir informació sobre l'estudi del funcionament dels individus, grups o organitzacions.	Dissenyar un instrument de mesura i administrar-lo en una prova pilot en un context determinat i en relació amb uns objectius.	No hi ha prou certesa que la prova pilot s'hagi fet respectant la mostra escollida i segons els criteris establerts prèviament en la fase de disseny de l'instrument.	Hi ha certesa que la prova pilot s'ha fet respectant la mostra escollida i els criteris establerts prèviament en la fase de disseny de l'instrument. La prova pilot no ha tingut una especial complexitat i dificultat segons la mostra, l'objecte d'estudi i la tècnica escollida.	Hi ha molta certesa que la prova pilot s'ha fet respectant la mostra escollida i els criteris establerts prèviament en la fase de disseny de l'instrument. La prova pilot ha tingut una especial complexitat i dificultat segons la mostra, l'objecte d'estudi i la tècnica escollida.
Valorar i millorar el procés d'aplicació de les tècniques per a recollir informació sobre l'estudi del funcionament dels individus, grups o organitzacions.	Valorar críticament l'adequació de la tècnica escollida en funció del tipus d'informació requerida i dels resultats de la prova pilot.	No hi ha prou certesa que s'hagi fet una valoració real de l'instrument en relació amb el procés de construcció i d'aplicació. No es proposa cap millora de l'instrument, o les millores que es proposen no estan relacionades amb la prova pilot duta a terme.	Hi ha certesa que s'ha fet una valoració real de l'instrument en relació amb el procés de construcció i d'aplicació, i es proposen millores de l'instrument relacionades amb la prova pilot duta a terme.	Hi ha molta certesa que s'ha fet una valoració real de l'instrument en relació amb el procés de construcció i d'aplicació, i es proposen millores molt importants en el disseny de l'instrument relacionades directament amb la prova pilot duta a terme.
Valorar i millorar les tècniques per a recollir informació sobre l'estudi del funcionament dels individus, grups o organitzacions.	Construir un instrument d'investigació millorat sobre la base de la prova pilot duta a terme i dels objectius, els continguts i l'estructura que s'han definit prèviament.	La versió millorada de l'instrument que es presenta està incompleta, no inclou cap millora respecte a la versió anterior, o bé les millores proposades no tenen cap relació amb la valoració real de l'instrument, tant del procés de construcció com d'aplicació.	Es presenta una nova versió sensiblement millorada de l'instrument que inclou algunes millores relacionades amb la valoració real de l'instrument, tant del procés de construcció com d'aplicació.	Es presenta una versió original molt millorada de l'instrument que inclou moltes i importants millores (en quantitat i qualitat) relacionades amb la valoració real de l'instrument, tant del procés de construcció com d'aplicació.

6. El treball en grup com a competència professional

Com heu pogut veure anteriorment, en la nostra assignatura fem una aposta clara pel treball en grup com a competència professional.

En general podem dir que es duu a terme una feina cooperativa quan hi ha una reciprocitat entre un conjunt d'individus que saben diferenciar i contrastar els seus punts de vista, de manera que arriben a generar un procés de construcció de coneixement. És un procés en el qual cada individu aprèn més del que aprendria per si sol, fruit de la interacció dels integrants de l'equip, i per tant un treball fet en un grup cooperatiu té un resultat més enriquidor que el que tindria la suma del treball individual de cada membre.

Així, doncs, un treball cooperatiu no és una feina duta a terme per un conjunt de membres on cadascú produeix una part del treball per a, finalment, juxtaposar-les totes, sinó que implica una estructura organitzativa que afavoreix una elaboració conjunta del treball.

Precisament és això el que busquem en la nostra assignatura, afavorir la feina en grup com a competència professional, i aquest és el motiu pel qual els estudiants treballareu en grups de quatre o cinc persones durant les dues primeres fases del procés de construcció de l'instrument d'investigació.

Entenem que un treball cooperatiu no es pot convertir en un repartiment de feines en compartiments estancs, sinó que cada membre s'involucrarà i cooperarà en la feina de l'altre, entenent que, en definitiva, es construeix un projecte comú. Per això en la nostra assignatura volem que tots els membres del grup de treball assimilïn els objectius que es plantegen i aprenguin com a equip. L'èxit de l'equip únicament s'aconseguirà si tots els membres del grup assimilïn els objectius que es plantegen i aprenen alguna cosa com a equip. Les activitats plantejades en la PAC1 i la PAC2 se centren a aprendre els uns dels altres, i a assegurar que cada membre del grup ha assolit un domini de la totalitat del contingut; és important que la feina plantejada es faci de manera compartida i que tots pugueu respondre a una avaluació individual sense l'ajuda de l'equip.

Una feina de grup comporta que els membres han de treballar en condicions per a resoldre un problema conjuntament, tenint en compte que no qualsevol feina és adequada per a afavorir l'aprenentatge cooperatiu. La resolució de problemes de manera cooperativa, treballant en equip, permetrà **assolir certes habilitats**, com ara l'intercanvi d'idees, la negociació de diferents punts de vista, la confrontació d'actituds oposades, etc. que constitueixen la integració d'una sèrie de coneixements, habilitats, aptituds i actituds considerades importants com a acostament als trets que requereix el món laboral actual.

El treball en equip es fonamenta en la consecució d'un objectiu comú mitjançant la interacció que comporta la feina individual i compartida, i això implica l'adquisició i la posada en pràctica no només de coneixements, sinó també d'habilitats i d'actituds.

A continuació exposem algunes de les actituds que esperem observar en els estudiants al llarg del semestre, acompanyades de les accions que les faciliten, i que és important tenir en compte en el moment de desenvolupar un treball en equip en un entorn virtual.

1) Compromís. El compromís es pot posar en pràctica a partir de les accions següents:

- Participar activament en l'elaboració, la comprensió i la modificació de les feines plantejades.
- Expressar la voluntat i el grau de compromís de manera explícita a la resta del grup o equip des del primer moment.
- Lliurar el treball acordat en la data prevista.
- Comunicar-se amb freqüència amb els integrants de l'equip.
- Conèixer individualment i amb exactitud els objectius i els procediments grupals.
- Mostrar iniciativa i plantejar innovacions en el treball.
- Contribuir a la tasca de l'equip aportant-hi temps i esforç.

2) Transparència. La transparència es fa evident en les accions següents:

- L'intercanvi d'informació.
Tots els membres han de tenir accés a la mateixa informació, i la informació és oberta i accessible a tots els grups de treball al fòrum.
- L'exposició d'idees o la manifestació d'opinions.
Cal fer valoracions constructives de la feina dels altres amb la finalitat que el treball pugui evolucionar positivament i ajudar a millorar el clima de cohesió de l'equip.
Cal mostrar les intencions i les opinions clarament, sense confusions, i cal compartir tota la informació, tenint en consideració els suggeriments dels altres membres.

3) Constància. La constància es mostra a partir de les accions següents:

- Mantenir una periodicitat en la comunicació entre els membres de l'equip. És molt recomanable acordar entre tots una freqüència (cada dos dies, diàriament, etc.) en funció de la disponibilitat de cadascun. És molt usual trobar estudiants que no es comuniquen amb regularitat, que deixen de participar durant dies i que pretenen fer tota la feina en un curt període de temps a l'inici o al final de la PAC; aquesta no és la conducta adequada que s'espera d'un estudiant de la UOC, i pot provocar que el grup decideixi no incloure l'estudiant en el treball final.
- Dedicar un temps periòdic a l'assignatura i a l'elaboració conjunta de les activitats proposades pel professorat.
- Estar al corrent regularment del treball dels altres, tot revisant les feines que es duen a terme, modificant-les, etc.
- Fer aportacions respecte a la feina que es va fent, de manera contínua, sense deixar-ho tot per al final, i responent ràpidament els missatges.

4) **Respecte.** El respecte s'aconsegueix a partir de les accions següents:

- Complir amb els acords establerts: dates de lliurament, feines assignades, etc.
- Ésser conscient que cada persona és un element que forma part d'un sistema i d'un engranatge comú, i que en la mesura que algú altera el ritme del treball amb l'incompliment dels acords paralitza i dificulta l'engranatge.
- Procurar utilitzar un to de respecte en els missatges, agraint la feina de tots els membres del grup, demanant «si us plau» les feines, disculpant-se, animant, etc. Això afavoreix la creació d'un clima propici per al bon desenvolupament de la feina.
- Enviar missatges d'ànim, de motivació, de felicitació per l'obtenció d'un bon resultat, etc. Tot això ajuda a establir vincles afectius amb els integrants de l'equip que afavoreixen l'execució de la feina.

5) **Ajuda als companys.** L'ajuda als companys es posa en pràctica a partir de les accions següents:

- Intentar equilibrar les mancances que un membre pot mostrar en una àrea mitjançant els coneixements que un altre pot tenir en aquell tema.
- Tenir coneixement de les feines que cadascú duu a terme al llarg del procés del treball per a poder col·laborar en les dels companys.

- Intentar respondre amb tanta agilitat com sigui possible si algú presenta un dubte a l'espai «Debat», tant si és sobre la realització de l'activitat com d'alguna dificultat tècnica.
- Si durant el procés de treball algun membre té un imprevist que li dificulta continuar amb la feina en les dates previstes, és positiu que algú s'ofereixi per a ajudar-lo, o repartir la part de la feina d'aquella persona entre la resta dels membres.
- Quan un grup presenta un objectiu i una activitat comuna, l'ajuda entre els membres ha de ser una actitud fonamental per a desenvolupar una autèntica cooperació enfocada a assolir la meta última.

Quan es treballa en equip virtualment és important parar atenció a la **planificació** i a la **temporalització del treball** per a assegurar que totes les feines es puguin fer dins del termini previst i lliurar la PAC en la data que correspongui.

Una vegada que el grup s'ha organitzat i repartit les feines, és el moment de centrar l'atenció en la planificació i en la temporització del procés. És el que anomenarem «pla de treball en grup».

Tenint en compte el temps disponible per a fer el projecte, i a partir de les feines identificades, us presentem, a tall d'exemple, els principals criteris que cal tenir en compte a l'hora de fer la taula de planificació temporitzada.

Activitats	Temps requerit	Data d'inici	Data de fi	Persona responsable	Eines necessàries	Verificació	Observacions
------------	----------------	--------------	------------	---------------------	-------------------	-------------	--------------

Malgrat que això només és una proposta, cada equip de treball haurà d'establir els seus criteris d'organització i de planificació. És important tenir certa flexibilitat per a cobrir imprevistos que puguin sorgir al llarg del procés de treball.

Si aquests passos inicials es duen a terme correctament, s'afavoreix la posterior dinàmica de treball, ja que, tractant-se d'un entorn virtual, hi ha una necessitat superior que tots els processos siguin planificats i organitzats degudament. Les decisions, els canvis, etc. es produeixen més a poc a poc perquè el contacte entre els membres és menys espontani. Com més organitzat i planificat estigui l'equip i el treball des del principi, més fàcil serà que l'evolució de l'activitat sigui àgil i que el procés de construcció de coneixement en equip sigui molt més enriquidor.

Finalment, es recomana que elaboreu una breu llista d'**acords inicials** que us serviran de pautes, o com a tipus de reglament per al vostre funcionament intern. Sobretot, aquests acords inicials hauran d'aclarir i intentar normativitzar els aspectes següents:

- Amb quina freqüència es connectarà cada membre (recomanem diàriament o cada dos dies, com a màxim).
- Amb quina freqüència es contestaran els missatges (també recomanem diàriament o cada dos dies).
- En cas que algú desaparegui molts dies seguits sense saber-se'n el motiu o que no s'impliqui prou en l'activitat o l'abandoni a la meitat, recomanem comunicar-ho al professor col·laborador com més aviat millor, i el grup pot decidir no incloure l'estudiant al document de lliurament de la PAC.
- En cas que algú s'hagi d'absentar durant més de tres o quatre dies per causa justificada, recomanem que l'interessat ho comuniqui a la resta de membres de l'equip i al professor col·laborador justificant l'absència.

Us recomanem que poseu per escrit aquests elements i tots els que han de quedar explicitats en els acords inicials, ja que us serviran de referència durant tot el procés i tots els integrants del grup els podran consultar al llarg del procés.

En relació amb el treball individual, heu de saber que sempre és paral·lel al treball en grup; per tant, cal tenir en compte la disponibilitat i les condicions personals en el moment d'assumir compromisos amb el grup. Per exemple, difícilment un membre es podrà comprometre amb el grup a connectar-se diàriament si, per la seva situació laboral, dos o tres dies a la setmana és fora i no té facilitats de connexió o temps per a fer-ho.

Una vegada que l'equip s'ha organitzat, ha planificat les feines i ha consensuat com es gestionarà l'intercanvi d'informació, cada membre pot començar a treballar individualment, sempre conservant el contacte amb la resta de membres del grup.

El fet que un treball es faci en equip no significa que es deixi de banda el treball individual; en realitat, el treball d'equip difícilment podrà evolucionar si cada membre no avança en el procés d'aprenentatge i de treball individual. De la mateixa manera, en la mesura que el treball d'equip evoluciona i progressa, individualment també cal integrar totes les aportacions que permetran avançar en la feina individual. La interacció amb el grup fa evolucionar el treball individual i, alhora, aquest repercuteix en la qualitat del grup.

Cal assenyalar que mantenir un contacte continu amb el grup no significa que aquest s'hagi de produir més d'una vegada al dia, sinó prou perquè el treball es desenvolupi correctament i no es trenqui la comunicació entre els membres.

Respecte a la **presa de decisions en un entorn virtual**, cal dir que és un procés que comporta una dificultat més gran que en un entorn presencial, ja que el fet de no poder contrastar les diferents opinions coincidint en el mateix espai i temps fa que habitualment es necessiti més temps per a acabar la feina.

Tot seguit exposem alguns elements que cal tenir en compte per a agilitzar al màxim aquest procés i dur-lo a terme de manera efectiva:

1) Inicialment (en el full d'acords inicials) és important decidir entre tots els membres quin marge de dies s'estableix per a l'intercanvi d'informació sobre un tema, per a negociar i per a aportar arguments de justificació sobre acords o desacords; per exemple, dos dies (per a no allargar gaire el procés). A més, per a evitar conflictes ha de quedar clar que, passats aquests dos dies, no es tindrà en compte l'opinió de qui no hagi participat en la decisió.

2) Hi ha dos plantejaments a l'hora d'iniciar un procés de presa de decisions:

a) Un membre del grup llança una idea i demana als altres que hi aportin la seva opinió. En aquest cas, una vegada tots hagin fet la seva aportació, algú s'haurà d'encarregar de recollir totes les opinions i d'unificar-les. Normalment, la persona que llança la proposta serà l'encarregada de sintetitzar totes les opinions presentades i de redactar i enviar al grup les conclusions provisionals.

b) Si es tracta d'un cas més ràpid i senzill, el que s'espera dels altres companys és que facin una votació o que diguin que **sí** o que **no**. És important que una sola persona centralitzi les respostes i que es voti a l'espai «Debat», sempre amb còpia als altres. Així guanyem en comoditat i en agilitat, i la persona que centralitza les respostes pot controlar totes les votacions i, si algú s'endarrereix, es pot posar en contacte ràpidament amb qui s'hagi endarrerit.

Finalment, compartim amb vosaltres alguns consells per a saber com es pot **optimitzar el temps en un treball en equip virtual**:

- Cal planificar individualment quant de temps es preveu dedicar a l'assignatura, i s'ha de ser molt realista respecte al temps de què es disposa individualment, la predisposició, etc.
- Cal dedicar el temps necessari perquè el grup s'organitzi internament i per a planificar les feines a partir d'un calendari de treball o cronograma.
- Tots els aspectes que quedin decidits *a priori* (en els dos o tres dies que es destinen per a l'organització i la planificació del grup) ajudaran a preveure moltes pèrdues de temps per imprevistos continus.
- Com hem assenyalat al començament, és recomanable que tots els acords inicials que el grup prengui sobre les formes d'organització i el funciona-

ment del grup es posin per escrit perquè tothom tingui accés a la llista i recordin els compromisos inicials del grup.

- Des del principi ha de quedar molt clar com circularà la informació en el grup (correu electrònic, disc compartit, etc.) i amb quina freqüència es connectarà cadascú.
- No s'ha de deixar que el procés de presa de decisions s'allargui més de tres dies, ja que l'activitat es pot endarrerir molt. Per exemple, en un curs d'un mes, si prendre una decisió comporta una setmana, s'ha perdut una quarta part del temps i el treball no evoluciona.
- Cal respondre els missatges el més aviat possible (si pot ser l'endemà). Penseu que si un company envia un missatge a algú i aquest li respon de pressa, l'intercanvi flueix i es crea seguretat, amb la qual cosa hi haurà una interacció contínua que contribuirà a optimitzar el temps. Per contra, si s'envia un missatge i la persona en qüestió tarda tres dies a contestar es perd la confiança en què aquella persona pugui resoldre qualsevol cosa de manera àgil i disminueix l'intercanvi.

Esperem de vosaltres la millor actitud i predisposició per a desenvolupar el treball en grup com a competència professional de la nostra assignatura.

Us recordem que per a resoldre qualsevol incidència que es pugui produir en el grup de treball durant el semestre podeu contactar amb el professor col·laborador mitjançant el fòrum o, de manera més personalitzada, mitjançant el correu electrònic. És important resoldre els conflictes o les incidències el més aviat possible i no deixar passar massa temps o, en cas contrari, ens podem trobar que ja no hi hagi prou marge per a reconduir la situació.

7. Recomanacions (què fer i què no fer en el procés de decisió)

Finalment, us volem fer algunes recomanacions sobre què fer i que no fer en el procés de decisió:

1) En la PAC 1, a l'hora d'escollir l'objecte d'estudi tingueu present que el tema de la recerca és només una excusa per a donar un context al procés de construcció de l'instrument. **No perdeu massa temps ni esforços seleccionant un objecte d'estudi que no us permeti accedir a una mostra propera i de fàcil accés en la PAC3.** És cert que el fet de treballar en un àmbit determinat proper al vostre interès o especialització pot afavorir una major motivació del grup, però sigueu pràctics i no us compliqueu la vida més del compte.

2) En la PAC1, a l'hora d'escollir les dues tècniques més adequades per a la recollida de dades sobre l'objecte d'estudi proposat tingueu present que cal justificar la vostra elecció sobre la base de recerques prèvies, articles, el manual de l'assignatura, etc. i no només en les vostres opinions o preferències personals. **Argumenteu bé per què proposeu aquestes dues tècniques i no les altres.** Tingueu present que l'elecció d'aquestes dues tècniques descarta la resta en la PAC2 i la PAC3.

3) En la PAC2, l'elecció final de la tècnica en què es basarà l'instrument a construir durant la resta del semestre ha d'estar també prou recolzada en recerques prèvies, articles, el manual de l'assignatura i les lectures complementàries que fan referència a les dues tècniques seleccionades en la PAC1. **Argumenteu bé per què proposeu aquesta tècnica i en descarteu l'alternativa.** Quan tingueu la tècnica seleccionada i decidiu les característiques generals de l'instrument (continguts, estructura, etc.) cal ser rigorosos i fonamentar bé les decisions. Recordeu que l'instrument ha de ser original, i si decidiu utilitzar totalment o parcialment algun instrument que ja existeix cal citar-ne la font i justificar-ne la inclusió.

4) En la PAC2, quan concreteu els objectius, el contingut i l'estructura de la tècnica o instrument en relació amb l'objecte d'estudi mireu de ser pràctics i tingueu present que en la PAC3, quan feu la prova pilot, caldrà respectar-ne les característiques i no podreu variar-ne el format, l'extensió o altres elements.

5) En la PAC3, a l'hora d'escollir la mostra (si heu fet bé l'elecció de l'objecte d'estudi en la PAC1 no tindreu problemes) tingueu present que amb caràcter general heu de dimensionar el nombre de subjectes en uns 20 casos, si el qüestionari és d'aplicació en línia; de 10 a 15 casos, si l'aplicació del qüestionari és presencial; de 5 a 10 casos, si feu entrevista presencial; i entre 15 i 20 casos si l'entrevista és telefònica o en línia. Tingueu present (quan escolliu la mos-

tra concreta) la necessitat de respectar la llei de protecció de dades i incloure la sol·licitud de consentiment, si cal, per a la recollida de les diferents proves (vídeos, fotos, àudios, etc.) que serveixin per a demostrar que la prova pilot ha estat real.

6) En la PAC3, recordeu que a l'hora de proposar canvis en l'instrument cal justificar-los sobre la base de l'experiència resultat de l'aplicació de l'instrument en la prova pilot. En el document que lliureu de la PAC3 heu d'exposar els detalls de la prova pilot (justificar les decisions que heu pres respecte a la mostra, el calendari, el tipus d'aplicació, les accions dutes a terme, etc.), comentar les modificacions que proposeu i argumentar-les i adjuntar la versió definitiva de l'instrument juntament amb les instruccions d'aplicació (si n'hi ha) i els fulls de consentiment relatius a la llei de protecció de dades per a poder fer ús de les proves obtingudes.

Annex

En aquest annex hi ha dos exemples pràctics d'instruments desenvolupats per estudiants en semestres anteriors i basats en dues de les tècniques més habitualment utilitzades, l'entrevista i el qüestionari, però recordeu que també podeu triar el grup de discussió o l'observació participant.

Exemple 1: l'entrevista

A continuació teniu un exemple d'instrument d'investigació creat per estudiants de l'assignatura seguint la tècnica de l'entrevista. En aquest cas, es tracta d'una entrevista semiestructurada.

Data de l'entrevista:/...../.....

Dades personals

Nom:	Adreça electrònica:
Edat:	Telèfon:
Grau d'instrucció:	Estat civil:
Nivell socioeconòmic:	Situació laboral:

Bloc 1: estat de benestar o malestar general percebut i consciència del problema

- Com descriuries el teu estat de salut general?
- I el teu estat de salut psicològic?
- Podries explicar-me si tens o has tingut algun diagnòstic psicològic o mèdic rellevant?
- Saps què és el rumiament mental? (si la resposta és negativa, cal explicar-li el concepte)
- Et consideres una persona amb un estil de pensament que tendeix al rumiament? Per què?

Bloc 2: estil cognitiu

- Pensa en la teva vida quotidiana, quin creus que és el tipus d'idees que predomina en el teu pensament? Per exemple, són idees absurdes, positives, negatives...?
- Creus que acostumes a concentrar-te en el que fas?
- Alguna vegada tens o has tingut problemes o dificultats a la feina, als estudis o a casa? Quins?
- Quan tens un problema, reflexiones sobre les diferents solucions possibles o prefereixes no donar voltes al tema i passar a l'acció?
- Creus que tens pensaments intrusius, que perds el control del pensament o que divagues d'idea en idea? Per què creus que et succeeix això?
- Hi ha alguna idea que tendeix a ser recurrent o a repetir-se en el teu pensament? Quina?
- Si l'haguessis de quantificar, quin percentatge del dia creus que podries estar pensant en aquest tema?
- Et consideres una persona que posa especial atenció a les emocions? Per què?
- Acostumes a reviure situacions mentalment pensant que podries haver-ho fet millor?* Podries explicar-ho amb més detall?
- Podries descriure la situació? Em refereixo a, on, amb qui i en quin moment del dia sorgeixen les idees recurrents o repetitives?
- En algun moment t'has qüestionat pensant en els teus defectes, debilitats, punts febles o errors?* Per què creus que et passa això?
- Si haguessis d'escollir entre reflexió o retret, quina creus que és la manera de pensar que et representa millor? Per què?

Bloc 3: emoció

- En algun moment penses, què he fet jo per a merèixer-me això? Si és així, podries descriure com et sents en aquell moment?
- Quan fas voltes mentalment a un pensament, com et sents?
- Sempre tens la mateixa sensació o emoció, o en algun moment és diferent?

Bloc 4: conducta

- Quan apareixen les idees recurrents, tens alguna reacció fisiològica? Per exemple, tens sensació d'asfíxia, et neguiteges, tens suors o alguna reacció d'aquest tipus?
- Què acostumes a fer quan apareixen les idees repetitives o d'inconformitat en el teu pensament, o quan et desmotives?
- Hi ha alguna activitat o conducta que t'ajudi a sentir-te millor? Podries explicar alguna experiència concreta?

Bloc 5: estils d'afrontament

- Què fas quan et bloqueges mentalment amb un problema? Acostumes a fer sempre el mateix o tot depèn del problema?
- Què acostumes a fer després de bloquejar-te mentalment amb un problema? Intentes distreure't, canvies el focus d'atenció o prefereixes buscar una manera de relaxar-te?
- Quan el procés s'acaba, és perquè has fet alguna cosa o pel pas del temps?
- Consideres que tens eines per a fer front a aquesta situació?
- Creus que conèixer estratègies d'afrontament, cognitives o de relaxació, podria facilitar-te el maneig de la situació?
- Què creus que te podria ajudar a sortir d'aquest estat?

Notes rellevants sobre l'instrument:

1) Les preguntes assenyalades amb un asterisc (*) es basen en algun ítem de l'adaptació de l'escala de resposta al rumiament («Ruminative Response Scale, RRS») duta a terme per Hervás (2008), ja que aquest és l'instrument estandaritzat més idoni y amb millors propietats per a l'estudi del rumiament que la investigació ha presentat fins ara.

2) El guió de l'entrevista és orientatiu, ja que es tracta d'una entrevista semiestructurada, i en cas que la persona entrevistada contesti alguna altra pregunta anticipadament o espontàniament no caldrà tornar a formular-la. Cal respectar el flux de la conversa.

3) En cas que la persona entrevistada tingui dificultats amb la comprensió d'alguna pregunta, l'administrador haurà de fer l'explicació oportuna per a garantir la qualitat de la resposta.

Exemple 2: el qüestionari

Tot seguit teniu un exemple d'instrument d'investigació creat per estudiants de l'assignatura seguint la tècnica del qüestionari. En aquest cas, es tracta d'una escala de qualitat de vida adreçada a persones majors de seixanta-cinc anys.

Escala de qualitat de vida per a persones majors de seixanta-cinc anys

Dades de la persona avaluada					
Identificació del qüestionari:			Dia	Mes	Any
Nom:		Data de naixement:			
Cognoms:		Data d'avaluació:			
Gènere:	Home Dona	Edat:			
Adreça:					
Localitat:		CP:			
Província:		Telèfon:			
Data d'ingrés a la residència:		Llengua materna:			

1. Escala de benestar físic i social

Activitats bàsiques de la vida diària	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
Puc dur a terme la meua cura personal, com ara vestir-me, banyar-me, rentar-me les dents, arreglar-me, cordar-me les cremalletes o els botons sense ajuda.	5	4	3	2	1
Em puc aixecar del llit sense ajuda.	5	4	3	2	1
No tinc dificultats per a aguantar-me les ganas d'orinar o d'anar de ventre sense tenir pèrdues.	5	4	3	2	1
Em vesteixo adequadament.	5	4	3	2	1
No necessito ajuda per a desplaçar-me.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Benestar físic	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
Normalment tinc dolor o algun tipus de malestar físic.	5	4	3	2	1
No tinc problemes per a moure'm.	5	4	3	2	1
No em costa dormir.	5	4	3	2	1
No em canso amb facilitat quan camino.	5	4	3	2	1
No tinc cap tipus de problema per a pujar o baixar escales o pendents.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Cognició	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
Faig activitats que comporten concentració i reflexió.	5	4	3	2	1
No tinc dificultats per a resoldre problemes o per a prendre decisions.	5	4	3	2	1
Mai no sento confusió ni em costa pensar amb claredat.	5	4	3	2	1

Puc recordar fàcilment les coses que he dit a altres o que m'han dit a mi.	5	4	3	2	1
Tinc cura dels meus diners.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Relacions familiars	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
Mantinc amb la meua família la relació que desitjo.	5	4	3	2	1
Em sento estimat/ada per la meua família.	5	4	3	2	1
No acostumo a discutir amb els membres de la família.	5	4	3	2	1
Participo en les decisions familiars.	5	4	3	2	1
Participo en les activitats d'oci de la meua família.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Relacions i funcions socials	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
Tinc un grup d'amics amb qui comparteixo interessos.	5	4	3	2	1
Mai no m'irrito amb les persones del meu entorn.	5	4	3	2	1
Els meus amics em donen suport quan els ho demano.	5	4	3	2	1
Mostro interès pels problemes dels altres.	5	4	3	2	1
Participo activament en les activitats de la residència.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					

2. Escala de benestar psicològic

Autoacceptació	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
Per a mi és més important sentir-me bé amb mi mateix/a que agradar als altres.	5	4	3	2	1
Penso que la gent m'aprecia.	5	4	3	2	1
Crec que tinc una conversa agradable.	5	4	3	2	1
No tinc problemes per a dir el que penso.	5	4	3	2	1
Crec que apporto molt a la comunitat.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Domini de l'ambient	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
Trobo fàcils les coses que he de fer cada dia.	5	4	3	2	1
Acostumo a fer el que desitjo.	5	4	3	2	1
Tinc recursos per a desenvolupar-me en el meu dia a dia.	5	4	3	2	1
Puc aconseguir el que vull sense ajuda.	5	4	3	2	1

No tinc dificultats per a sortir de la residència quan em ve de gust.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Creixement personal	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
Tinc interès per a millorar com a persona.	5	4	3	2	1
Cada dia és una oportunitat per a millorar.	5	4	3	2	1
M'agrada aprendre coses noves.	5	4	3	2	1
M'agrada experimentar coses noves.	5	4	3	2	1
És molt important adaptar-se a les dificultats per a sobreviure.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Relacions positives	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
No em fa vergonya dir el que sento.	5	4	3	2	1
Em sento molt bé amb la gent que m'envolta.	5	4	3	2	1
Els meus amics em donen suport.	5	4	3	2	1
M'agrada compartir les meves experiències amb la gent.	5	4	3	2	1
Ningú no pot ser feliç si està sol.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Propòsit de la vida	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
Em fa il·lusió llevar-me cada dia.	5	4	3	2	1
Val la pena esforçar-se per a assolir els objectius personals.	5	4	3	2	1
Sempre trobo una raó per a continuar endavant.	5	4	3	2	1
Tinc molts interessos i aficions.	5	4	3	2	1
M'agrada fer coses fora de la rutina diària.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Autonomia	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
No necessito ajuda per a fer vida normal.	5	4	3	2	1
Necessito tenir temps per a les meves activitats.	5	4	3	2	1
Hi ha coses que prefereixo fer sol/a.	5	4	3	2	1
M'agrada tenir autonomia en la meva vida diària.	5	4	3	2	1
Intentar superar les dificultats sense ajuda em fa més fort/a.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Benestar emocional	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai

Soc capaç d'automotivar-me per a assolir els meus objectius.	5	4	3	2	1
Quan les coses no em surten bé, miro d'acceptar-ho sense deprimir-me.	5	4	3	2	1
Considero que tinc un bon sentit de l'humor.	5	4	3	2	1
Sovint em sento feliç.	5	4	3	2	1
Soc optimista per naturalesa.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					
Satisfacció vital	Sempre	Gairebé sempre	Moltes vegades	Algunes vegades	Mai
En general, m'agrada la meva vida actual.	5	4	3	2	1
Penso que la història de la meva vida ha valgut la pena.	5	4	3	2	1
He tingut problemes en el passat, però els considero un aprenentatge.	5	4	3	2	1
No em penedeixo de res del que he fet en el passat.	5	4	3	2	1
En general, a la vida he tingut més encerts que no pas errors.	5	4	3	2	1
Puntuació directa:					